

První vietnamský sestřel amerického letadla

Po incidentu v Tonkinském zálivu z 2. srpna 1964, který využila administrativa prezidenta Johnsona jako záminku k rozšíření konfliktu v jihovýchodní Asii, začalo od prosince rozsáhlé posilování jednotek v oblasti a byla zahájena operace *Rolling Thunder*. První bojová akce v rámci operace *Rolling Thunder* proběhla 2. března 1965. Americká letadla Martin B-57 Canbarra, North American F-100 Super Sabre a Republic F-105 Thunderchief (Thuđ) bombardovaly muniční sklady v Xom Dong, asi 65 km severovýchodně od Vhinu. Sklady dostaly přímý zásah a utrpěly rozsáhlé škody, ale protiletadlové palbě padlo za obět pět amerických letadel – dvě F-100D a tři F-105D.

Mezitím severovietnamské piloti čekali na den, kdy dostanou příležitost zapojit se poprvé do boje, a nemuseli čekat dlouho. Při předletové přípravě 2. dubna probírali svoji taktiku a bylo jim řečeno, že brzy, jakmile to dovolí počasí, budou vysláni na svůj historicky významný let. Mladý pilot jménem Pham Ngoc Lan byl jedním z vybraných a vzpomínal: „V té době jsme si byli poměrně sebejistí a neměli jsme z Američanů strach, ačkoliv jsme uznávali jejich zkušenosti a modernější výzbroj.“

Druhého dne všech osm MiG-17 z 921. slp bylo vyzbrojeno a doplněno palivem, zatímco pozemní radary sledovaly Američany, kteří směřovali k železničním mostům u Ham Rong. Piloti očekávali vyhlášení poplachu (první

z mnoha podobných). Odešli ke svým MiGům a v kabině čekali v pohotovosti. Piloty záhytného roje byli Pham Ngoc Lan, Phan Van Tuc, Ho Van Quy a Tran Minh Phuong. Krytím byli pověřeni piloti Pham Giay a Tran Han. V 9 hodin 40 minut byl vydán rozkaz ke startu. První vzletla z letecké základny Noi Bai (asi 5 km severozápadně od Hanoje) krycí dvojice, potom v 9 hodin 48 minut záhytný roj. Piloti směřovali k Thanh Hoa asi 160 km jižně od Hanoje. Od pozemních návodčích dostávali průběžně instrukce. MiGy letěly těsně při zemi, aby nebyly zachyceny americkými radary a byly v bezpečí před lehkovážnými prsty na spouštích vlastních protiletadlových raket na zemi.

Jejich cíle se nacházely pouze ve vzdálenosti 20 minut letu. Čtyřčlenný záhytný roj letěl v upravené čtyřprsté formaci s Ngoc Lanem v čele. Tran Minh Phuong letěl vpravo o trochu výše na pozici číslo 4. Phan Van Tuc jako dvojka letěl po Lanově levici. Van Quy letěl těsně vpravo od Tuca. Když se piloti dostali na dohled od nepřítele, zjistili, že americká letadla jsou již zaměštnána bombardováním mostu Ham Rong. Piloti MiGů nahlásili své souřadnice a ihned obdrželi rozkaz k útoku. Všichni čtyři piloti zvýšili výkon motorů a začali stoupat, aby nabrali výšku k útoku. Potom z převýšení střemhlav zaútočili na americká letadla nad mostem Tao (5 km od Ham Rong).

■ MiG-17F „červená 2310“ 921. slp ze základny Kien An, který pilotoval Pham Ngoc Lan při střetnutí s americkými stíhači, ve kterém 3. dubna 1965 dosáhl první vzdušné vítězství pro severovietnamské letectvo.

Na samotný most útočily F-8 Crusader ve dvojicích. První dva piloti ze záhytného roje byli navedeni na nic netušící F-8. Brzy Ngoc Lan (červená 2310) zaútočil na dvě F-8 vlevo od něj. Van Tuc byl první, který vystřelil a uviděl zásahy. V tu chvíli překřížil Ngoc Lan trasu MiGu Van Tuca. Přibližoval se a čekal, dokud F-8 nevyplní zaměřovač. Když se přiblížil na méně než 350 m, zmáčkl spoušť, vystřelil několik krátkých dávek a pocítil zpětný ráz tří kanonů. Viděl, jak střely zasahují americké letadlo a to vybuchlo. Dopadlo poblíž Ba Lat u řeky Thai Binh. Všichni ostatní piloti mu tento sestřel potvrdili.

Tímto vítězstvím se zapsal do leteckých dějin Vietnamu. Ale i na jiných částech oblohy se udály další činy, které se rovněž zapsaly do historie. Dva MiGy záhytného roje zpozorovaly vpravo americká letadla a střemhlav

zaútočily. Protože Van Tuc byl k Američanům blíže, velitel roje Ngoc Lan se zařadil za něj a nechal jej zaútočit. Tato výměna rolí byla v severovietnamském letectvu běžná. Potom Van Tuc dal plný plyn a vypálil třísekundovou dávku na americké letadlo. Uviděl jasné zásahy. F-8 se překlápěla na stranu a potom narazila do země. Američan měl mizivé šance se v tak malé výšce z toho dostat.

Potom všechny MiGy dostaly rozkaz k návratu na základnu, předtím než jim dojde palivo. Naneštěstí Ngoc Lan ztratil kontakt s ostatními piloty, protože mu přestal fungovat kompas. A nyní měl kritický nedostatek paliva. Za normálních podmínek by pro něj nebyl problém vrátit se na kteroukoliv základnu v okolí Hanoje. Ngoc Lan byl velmi dobře obeznámen se zeměpisnými rysy krajiny v okolí Ninh Binh, protože zde předtím po mnoho měsíců cvičili. Musel sám najít svoji cestu zpět pomocí orientačních bodů v krajině. Snížil rychlost a klesal do výšky 2500 m, aby co nejlépe využil zbývajících 200 litrů paliva v nádržích, které stačilo pouze na několik minut letu. Za chvíli uviděl řeku Duong a v dáli Hanoj. Teď už byl ve své nepříjemné situaci řízen i pozemním návodčím, který mu nařídil, aby vyskočil z letadla. Ngoc Lan hrdinně odmítl opustit své letadlo a dále mu věřil. Doufal, že se mu podaří najít vhodné místo k přistání a zachráni cenný stroj. Náhle

■ Generálmajor Pham Ngoc Lan sedí v kabině nově dodaného Suchoje Su-27 „červená 6004“.

bez varování vysadil motor. Když na tento okamžik vzpomínal, Pham Ngoc Lan uvedl: „Když jsem se rozhlížel po místě na přistání... motor zhasl, potom se znovu otrásal, ale vydával zvuk jako vyčerpaný pták, který se snaží naposledy zahlédnout nebe.“ Návodčímu ohlásil, že se pokusí o nouzové přistání, protože od teď MiG rychle klesal. Ngoc Lan tlačil na pedály a řídicí páku, aby jej udržel ve stabilní poloze. Za místo přistání si vybral řeku Duong, ale ke své hrůze těsně před sebou uviděl malý sampan s převozníkem, který si zakryl tvář, protože očekával nejhorší. V poslední sekundě se Ngoc Lanovi podařilo MiG trochu zvednout a o pár desítek centimetrů jej minul. Potom MiG narazil do vody a začal po hladině poskakovat jako obrovský delfin. Pilotem v kabině to házel jako s hadrovou panenkou. Ngoc Lan si na to velmi dobře vzpomínal: „Náraz byl hrozný. Nadhodilo mě to, že jsem helmou třísknul o kryt kabiny a potom jsem čelem narazil do řídicí páky. Všechno setmělo.“

Nevěděl, jak dlouho byl v bezvědomí. Snad to trvalo 30 minut, ale když se probral a odsu-

mul překryt kabiny, aby se rozhlédl kolem, uviděl nečekané. Skupina vietnamských milicionářů obklíčila jeho letadlo a mířila na něj různými zbraněmi, protože se domnívali, že se jedná o sestřelené americké letadlo.

Ačkoliv měl Ngoc Lan u sebe doklady, rozhodl se neriskovat. Položil pistoli na křídlo a zavolal o pomoc. Když se mu nedostalo žádné odpovědi, vylezl na křídlo, aby se podíval, jaké škody letadlo utrpělo. Ngoc Lan se také obával další komplikace. Vzpomínal: „Narodil jsem se ve městě Dien Ban v jižní provincii a kvůli mému přízvuku si tito lidé mohli myslet, že jsem pilot saigonské vlády.“ Naštěstí se objevil na scéně představený vesnice a vše se vysvětlilo. MiG hlídala milice a během několika minut přiletěl vrtulník, aby vyzvedl prvního severovietnamského leteckého hrdinu.

Ostatním třem pilotům se podařilo přistát v pořádku v Noi Bai a na přivítanou byla uspořádána velkolepá oslava. Vietnamské lidové letectvo nárokovalo sestřelení dvou F-8 bez vlastních ztrát. Američané přiznávají ztrátu jedné F-105 palbou ze země a další poškozenou, ale žádné letadlo sestřelené MiGy. Severní Vietnamci přikládali tomuto vítězství takovou váhu, že 3. duben byl prohlášen za státní svátek – Den letectva. Severovietnamské piloti během tohoto střetnutí vypotřebovali na sestřelení dvou amerických letadel celkem 686 střel, z toho 526 ráže 23 mm a 160 ráže 37 mm.

Roger Boniface

■ Pham Ngoc Lan (vpravo) společně s Tran Hanhem prohlíží záznam z fotokulometu, který potvrzuje společný sestřel F-8 Crusader 3. dubna 1965.

■ MiG-17F „červená 2310“, ve kterém letěl Pham Ngoc Lan, musel po spotřebování paliva nouzově přistát u řeky Duong.

■ Pham Ngoc Lan, Tran Hanh a Phan Van Tuc bojově létali také na tomto MiG-17 „červená 2014“.

Tento text je ukázkou z knihy *MiGy nad Severním Vietnamem*, kterou v polovině listopadu pro Vás vydalo nakladatelství Naše vojsko. Kniha jako první čtenářům přináší pohled na válku ve Vietnamu očima pilotů Vietnamského lidového letectva, kteří během války ve Vietnamu na stíhačkách MiG-17 a MiG-21 bojovali proti Američanům. Podklady pro tuto knihu Roger Boniface získal při exkluzivních rozhovorech s bývalými piloty severovietnamského letectva, z fondů vietnamských archivů a osobních deníků pilotů, radarových operátorů a očitých svědků. Autor v 19 kapitolách vykresluje letecké boje severovietnamského letectva od operace *Rolling Thunder* v roce 1965 do náletů během operace *Linebacker* v roce 1972. Kniha je hojně doplněna mnoha velmi vzácnými fotografiemi pilotů a jejich letadel a 26 barevnými kresbami letadel, které ukazují i neobvyklé kamufláže severovietnamských MiG-17, MiG-19 a MiG-21.